Vi må få ROT – snarest…

- Innføring av ROT-fradrag er avgjørende for bransjens framtid, sier Ingar Strand, daglig leder for Opplæringskontoret for Overflateteknikk. - Får vi ikke slutt på den omfattende kriminelle virksomheten i bransjen, vil det føre til at ungdommen velger bort håndverkeryrkene.

Av ifi.no

- Her i Trondheim er det stort sett privatmarkedet fullstendig borte for seriøse håndverksbedrifter. Markedet for rehabilitering, oppussing og tilbygg for vanlige boligeiere domineres av håndverkere som hverken betaler skatt eller arbeidsgiveravgift. De kan også holde lave priser ved at de ignorerer norske krav til HMS og forsikringer, sier Ingar Strand, daglig leder for opplæringskontoret for Overflateteknikk.

- Private oppdragsgivere bør være klar over at de står økonomisk ansvarlige for innleid hjelp uansett om det ikke finnes noen skriftlig avtale. Likevel er villigheten til å kjøpe svarte tjenester nesten ubegrenset. Situasjonen i landet for øvrig er ikke så ulike den vi har her i byen. Dette er alvorlig, understreker han.

Ingar Strand er daglig leder for Opplæringskontoret for overflateteknikk i Trondheim.

Konkurransedyktighet

Det beste virkemiddelet for å tørke ut denne virksomheten er å konkurrere de lovstridige aktørene ut av markedet på pris. Det er her ROT-fradraget kommer inn i bildet. Om selve arbeidsinnsatsen ved et håndverkeroppdrag kompenseres ved at staten gir et fradrag formulert som «investeringer i egen bolig», enten direkte hos håndverkeren eller via fradrag som føres i selvangivelsen, kan det bli slutt på den lovløse praksisen som fører til underbud på alle oppdrag. Seriøse håndverksbedrifter vil da, i tillegg til å kunne tilby konkurransedyktige priser, sikre forbrukerne gjennom spesifiserte kontrakter som definerer arbeidets kvalitet, gjennomføring og definere håndtering av eventuelle reklamasjoner. Kort sagt, håndverkerbedriften vil ha tunge salgsargumenter for å bli foretrukket fremfor useriøse elementer som arbeider på feil side av loven.

- Hele poenget må være å få slutt på konkurransevridningen som eksisterer i dag, mener Ingar Strand, - om våre medlemsbedrifter kunne få kjøpe firmabiler i Polen og kutte ut skatt og avgifter og kutte ut mye av HMS-en, samt kuttet ut møysommelig opplæring av lærlinger, ja da kunne de ha utkonkurrert den delen av useriøse utenlandske aktører. Men slikt vil man ikke. Det finnes etikk og moral blant noen, heldigvis.

Bransjen ser ROT-fradrag som en forutsetning for å bevare håndverksyrkene.

Lite blir gjort

- Det forundrer oss at instanser som Skatteetaten og Arbeidstilsynet ikke gjør mer for å bekjempe denne kriminaliteten, sier Strand, som forteller at de ser fenomenet daglig hvor enn de går rundt i byen.

- Som regel dreier det seg om mindre og kortere oppdrag. Det er en utbredt tradisjon for å kjøpe svart blant mange norske boligeiere, selv om de er strafferettslig ansvarlig i slike forhold. Vi snakker her om oppdrag som kan være vanskelige for myndighetene å avsløre og en praksis som av overraskende mange oppfattes som «akseptabel kriminalitet»; «-for tenk hva jeg sparte...» Vi har sendt inn tips i mange år til Arbeidstilsynet og Skatteetaten om mistenkelige bedrifter, men det virker som de bare får holde på ganske uforstyrret. Vi ser også ofte at slike aktører jobber høyt på veggen i stige hele dager. Og det er ikke lovlig. Stillas eller lift skal på plass. Vi tipser, men de får holde på…

Loven omgås

Selv om myndighetene har innført visse tiltak for å begrense lovstridig virksomhet i håndverkerbransjen, begrensninger i kontantbetaling etc., sliter seriøse og lovlydige håndverkere med aktører som baserer sin drift på kriminell virksomhet. Papirløse avtaler med oppgjør under bordet florerer.

- Vi har blant annet sett at sjefen i en øst-europeisk bedrift deler ut sedler til sine ansatte etter endt arbeidsdag. Dagens regelverk er alt for lett å omgå dessverre. Minst mulig «papir» på oppdraget har liksom blitt viktig, sier Strand.

Man opplever at lite blir gjort fra myndighetenes side.

Ingen rekruttering – ingen framtid

Olav Dagsleth, fagsjef i Maler- og byggtapetsermestrenes Landsforbund (MLF)

Ansvarlige aktører er en forutsetning for at en bransje skal bevare sin anseelse. Håndverksfagenes prestisje kan lett bli borte dersom markedet domineres av useriøse elementer. MLF er svært opptatt av at det blir ryddet opp i bransjen og at ungdommen igjen skal strømme til håndverksfagene. For Fagsjef Olav Dagsleth, ved MLFs hovedkontor er dette en høyt prioritert oppgave:

- Det er ingen tvil om at et ROT-fradrag vil være gunstig for bransjen. Ordningen ble innført i Sverige allerede i 2008 og der hevder man å ha fått en økning til faget på 2500 nye håndverkere. Det betyr at et tilsvarende antall useriøse aktører er blitt presset ut av markedet. Vi må få ryddet opp i bransjen slik at det skapes en yrkesstolthet som er attraktiv for ungdommen å ta del i. Det gjøres mye fra skolens side for å rekruttere elever til yrkesfagene, men en fullstendig konsolidering av bransjen må til, slik at seriøse bedrifter har kapasitet og økonomi til å ta inn lærlinger. Slik som det er i dag, er rekrutteringsarbeidet tungt over hele landet. Bedriftene har ikke råd til å ta inn lærlinger. I årene som kommer vil dette få alvorlige konsekvenser for kompetansenivået i bransjen. Det må bli attraktivt for unge mennesker å velge denne karrieren. Å få renset ut den ulovlige virksomheten vil utvilsom gi oss økt status. Her må myndighetene ta et ansvar – gi oss ROT-fradrag.

ROT – hvorfor?

En vesentlig motivasjon for å innføre en slik ordning er å få ryddet opp i håndverkerbransjen for å bli kvitt svart arbeid. Det finnes ingen andre yrkesgrupper som kan vise til så mange useriøse aktører som håndverkerfagene, spesielt knyttet til Rehabilitering, Oppussing og Tilbygg for kunder i privatmarkedet.

Stort marked

I følge en undersøkelse i regi av «Prognosesenteret» (april 2014) har 30 prosent av husholdningene konkrete planer om å gjennomføre innvendig oppussing de neste 12 månedene.

Ser vi dette i sammenheng med anslag over hvor mange som pusser opp, og anslag over hvor stor andel som kjøper svarte tjenester, ser vi at markedet for slike svarte tjenester innen rehabilitering, oppussing og tilbygg er betydelig. Antar vi at 10 prosent av husholdningene som planlegger å pusse opp, kjøper svarte ROT-tjenester tilsvarer bare dette en årlig etterspørsel i det svarte ROT-markedet på nærmere 68.000 oppdrag.